

התורה האלוהית לא העבדתנו בסגופים; כי אם למדתנו את המדה הנכונה בצחותה עלינו לתת לכל פת מנחות הנפש והנפש את החלק המגיע לו בצדק. גלי אשר נבכר את הכת האחד על פני האחרים; כי העדפת הכת האחד מביאה להנחת פת אחר: אדם הנוטה לצד פת המצאה נחלש בו פת המחשבה, ולהפך; וכן כל הנוטה לצד הנצחה נחלש בו צד אחר. ארץ הצום אינו אפוא עבודת אלהים אצל האדם אשר תאזתיו מועטות ונפשו חלש. - להפך, אדם כזה צריך לחזק את נפשו למען ישוב לאיתנו. ואף מעט רכישת קנינים אינו עבודת אלהים אצל מי שרכישתו מודמנת לו בלא יגיעה ואינה מבשלת אותו מלמוד החקמה ומן המעשה הטוב, וביוחד אם אדם זה מטפל בבנים או אם בדתו להוציא ממונו לשם שמים, - להפך, לאיש כזה רבוי הרכישה נגזר יותר.

פלו של דבר! שלשה הם יסודות עבודת האלוה על פי תורתנו: ה'יראה' וה'אהבה' וה'שמחה' - ההקרב אל אלהיך בכל אחת מאלה; ואכן, בקנינותך בימי ה'תענית' לא תקרב אל האלוה יותר מאשר בשמחתך ב'שבתות וימים טובים', אם שמחתך זו באה מתוך מחשבה וכונה. - כי פשם שה'תענית' צריכים מחשבה וכונה, כך גם השמחה בדבר האלוה ובמצותו צריכה מחשבה וכונה, למען תשמוח במצוה עצמה מתוך אהבתך למצוה עליה ותפיר מה מאד היטיב לך בה, - ובאילו באת לביתו כקראו אל שלחננו ומנעמיו, - ותן שבת על כך בפיו ובלבך; ואם תעלה עליוותך במצוות אל מדרגת הנמר והרקוד, יהיו לך גם אלה עבודת האלהים, ואף על ידם תדבק בענין האלוהי. אף גם דברים אלה לא מסרתם תורתנו בידי איש ואיש, כי אם קבעה שיעור כלם, - פי אין זה ביכלת האדם לתקן תקנות לכל אחד מנחות הנפש והנפש כראוי לו, ולקבע שיעור המנוחה והעבודה הראוי לנו, וכן לקבע שיעור מה שתוציא הארץ בתנובתה עד שתזקק לשביתה ב'שמיטה' ו'יובל' ועד שפירשו ממנה את ה'מעשר' וכדומה, - על פן קבע האלוה עצמו שביתת השבת ושביתת המועדים ושביתת הארץ.

כ"ג, ב

אמנם בהיות ה'שכינה' שורה בארץ הקדושה על האמה המסוללת לנבואה ומצאו שם אנשים שפרשו מן העולם ושכנו במדברות, אולם הם התחברו לדומים להם, ולא היו מתבודדים לגמרי - גדולה מזאת! מתזקקים היו איש את אחיו בדיעת התורה ומצוותיה, המקרבות אל המדרגה ההיא, האלוהית, בקדשה ובטהרה. אלה היו בני הנביאים.

אולם בזמננו אנו, ובמקומנו אנו, ובקרב העם הזה, וכשי אין תזון נפרץ, כשהחכמה הנקנית מועטת והחכמה המטבעת נעדרת, - כל המשקיע עצמו בפרישות של נזירות מכניס עצמו ב'סורים' וב'חלי נפשי' וגופני. איש אשר כזה נראו בפניו דכדוכי החללים, אף בני האדם יחשבום לדכדוכי עצנה וקניעה, וככה יהיה לשבוי המואס ב'חיים' מתוך שהוא קץ במאסריו וב'סוריו', לא מתוך שהוא מוצא הנאה בכדירות. וכיצד לא יהיה פדךר הגנה? והרי אדם זה לא דבק באור האלוהי עד ש'מצא בו את חברתו' - פנביאים, וכן לא היעץ לחקמות שאדם מוצא ספק בשנותו כהן והן מנעמות לו את כל ימי חייו - בפילוסופים.

נתיח כי איש זה ירא אלהים הוא וחסיד, אבל אוהב הוא לשוחח עם אלהיו ביחידות ולעמד להתחנן ולהתפלל בכל ה'תעניות' וה'בקשות' שאפשר לו לומר, - אשר לתחנות המקודשות לא ימצא בהן הנאה כי אם לימים מועטים, כל זמן שהן תדשות, אף במדה שהן נעשות שגורות בפיו אין נפשו מתפעלת מהן ואין בזה יסוד לא לכניעה ולא לקליון נפש - וכך הוא נשאר יומם וליילה במצב שנפשו תובעת ממנו ספוק צרכיה השבעים: ראייה, שמיעה, דבור, פעולה, אכילה ושתייה, ונתי משפחה, בקשת רוחה ב'פרגותו' ותקנת עניני ביתו, עזרה לידל וכבוד התורה מהונו בכל מקום שיש צורך בזה, - האם לא יתחרט על כל אשר אסר בו את נפשו? ובחירתו זאת הלא יוסיף להתרחק מן הענין האלוהי שאליו בקש להתקרב.

כ"ג, ב

ל

דוקא מתוך התשובה האמתית הטהורה צריכים לשוב אל העולם ואל החיים, ובהו משיבים את הקדשה על מכונה וממליכים את השכינה בעולם.

ש"ס, י"ב

מס'כ לעיל בספוק ה' בענין זה בררסה קדוש יהיה ורף לכאן. ואע"פ דפסקו זה בנייר סמא כתיב, ס"ל לראי הקפר דלפנו בנייר סהור נמי חוטה הוא מפני שיער עמנו כמבואר, והא דנקט לשון זה בנייר סמא ממש דשנה נחטא שלא נהיר מסומאה והאריך וזרחה והוסף נער על נערו שלא ליהנות מין וכו', ולא יחא ליה לאוקים כוליה רק בנייר סמא מסוס דלפ"ה הוי הלשון על הנפש מיותר, דדי היה לכתוב אשר חטא הוינו ודעיין דקאי לאיסור סומאה, אכל חטא על הנפש שייך בכל הנירים, וכדמפרש.

ועיין ברמב"ם פ"ג ה"א מדעות כתב ע"פ דרעה זו שאסור לאדם להרחיק עמנו לקנה האחרון מלכני העולם הזה שלא יוכל בשר ולא יתנה יין ולא יטא אשה ולא ישב בדירה נאה ולא ילבוש מלבושים נאים. רק שק ואמר קשה וכיוצא בזה, מפני שזו דרך רעה היא ואסור ליתן בה והמלך בה נקרא חוטא בק"ו מנייר וכו', כמבואר לפנינו, ונס אמרו ח"ל [ירושלמי גרסי פ"ס ה"א] לא ליתן נמה שאסורין טורח אלא שאתה אוצר דברים המותרים, ובכלל זה אלו שמהענין תמיד אינן כדרך טובה ואסרו חכמים שיהא אדם מסתפק עמנו בתענית ועל כל הדברים האלו וכיוצא בהן טוב שלמה ואמר אל חלדך הרבה וכו', ע"ל. והרבה הל"מ להקשות על הרמב"ם למה פסק כר"ל הקפר אחרי דיש תולקים עליו וס"ל דהיושב בתענית נקרא קדוש, כמבואר לפנינו לעיל בספוק ה', ותמה איי שלא הביא מחשבות הרשב"א ס' ע"ל שצבר הקשו להרשב"א בזה והאריך בשוב הדבר.

אבל האמת נראה נדעתי, דחמרי דמנה הרמב"ם כאלו (הורות דרך תמיד לכל בני האדם בכלל) כולו אין סברה שמתנה לאדם לנלות ימיו בתענית וסניטוס וכדומה, כי לנד שהסברה מחויבת מאת שדרך כזה אינו מוביל למטרת בני העולם וישונו זה ע"ל לטון הקב"ה כמס'כ לא תהו בראה וכו', הנה יש עוד כמה מחמרי ח"ל העורים איסור שההנהגה כזו כמו בירושלמי קדושין פ"ד סוף הלכה י"ב אסור לדור נעיר שאין בה מרחק וגיטותיה של יב, עה"ד אדם ליתן דין וחשבון על כל שראתה עיניו ולא אכל, ונחמה דב"א ריש פרק י"ד כל הקן בחיים טובים בעוה"ו סימן רע לו, וכן נאמר ליהויקים (ירמיה כ"ג) אנוך הלא אכל וסחה ועשה משפט ולדקה אז טוב לו, ואמרו ח"ל הוריות י' ב' מי סגי ללדוקי דאכלי חרי עננא, וזילקוט הורה ס' ראה רמז תת"ל חב הקב"ה את ישראל שהוא מזה אוחן שלא יערו עמנו ויעלו שער, ואף ידוע שמה מלות אדם פטור מהן מפני נער כנוף, כמו משיבת סוכה בנשמים ומתפילין במיחוש ראש וכדומה.

הנה כי כן כולו אין כל סברה שהחכמה דכ"ל הקפר יכבדו ההיפך מכל אלה, ומה דס"ל שהיושב בתענית נקרא קדוש - זה קאי כולו על זקנה לדדית וזמן ידוע ולדם מליון וכדומה, אבל להנהגה כזו בכל ימי חיי האדם ובכל האדם כולו אין איש סובר כן, וכיון שהרמב"ם איירי בזה צספר החקים וההנהגה לכל האדם להו מניח למעך דכרי ר"ל הקפר, ודו"ה.

שמ. הסכת עשו כתות כתות ועסקו בתורה, שאין התורה נקנית אלא בחבורה. מפני שתוה"ק היא תורת חיים, שאינה מנהגת את ההולכים בה לחיי נזירות ומאיסה בעולם ובתענוגיו הטהורים, המרימים את המעלה האישית ומשמחים בלבו. ע"כ יש בתכונתה הצורך לחיי חברה ורעות שהוא הדבר המביא לחיים מדיניים יפים ונאים וטבע קנין הרעות וחברת טובים וחכמים קבוע בתכונתם. וההתרחקות מן הבריות והנזירות המופלגת, שהסיעו רבים ממי שבקשו מסכרת עצמם למצא קרבת אלהים, מתוך חברת בני"א ונתקום מהחיים הציובוריים, היא זרה לרוחה, עד שבטבע עצם קנייתה ולמודה תחנגד לזה, ואינה נקנית אלא בחבורה, ההיפך של הבדידות וההתרחקות מבני אדם.

ש"ס, י"ב - כ"ג, ב